

ТРАНЗИЦИЈА КОН СОЦИЈАЛИЗАМ НА 21-от ВЕК ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Пол Кокшот, Алин Котрел и Хајнц Дитерих

.....
Овој научен труд се обидува да ги прикаже во главни црти економските чекори коишто би биле неопходни да се преобрази една капиталистичка економија како Европската Унија во социјалистичка. Ние го разгледуваме предметот на расправа во многу конкретни односи и предлагаме специфични политички мерки. Мерките коишто ги предлагаме се разликуваат значително од традицијата на европската социјалдемократија на 20-от век.

Кејнс прочуено забележал дека практичните политичари, без обзир дали тие се внимателни или смели, несвесно си се наклонуваат, повторувајќи ги идеите на одамна мртвите економисти. Политичарите, кои го унапредуваат неолиберализмот, независно дали тие го знаат тоа или не, ги повторуваат идеите на реакционерните австриски економисти Мизес и Хајек. Социјалистичките политичари ги припремаат, во упростен облик, идеите на долгомртвите германски социјалдемократски економисти како што се Кауцки, Бернштајн и Бауер.

1 Минато

Историски, преовладувачкиот изглед за социјализам бил развиен во германската социјалдемократска партија во годините пред Првата светска војна. ГСДП била најјаката и највлијателна партија во Социјалистичката Интернационала и нејзините идеи влијаеле врз други партии, вклучувајќи ги и британската лабуристичка партија¹ и европските комунистички партии. Ние сме навикнати да ги гледаме социјалдемократијата и комунизмот како многу различни, но првобитната разликувачка особина на комунизмот – дека тој ја презема власта, подготвувајќи вооружено востание, била одамна напуштена од страна на повеќето комунистички политички партии. Овој првобитен комунистички принцип бил задржан само од маоистичките партии во Азија и Јужна Америка, додека сите други левичарски партии во оваа смисла се социјалдемократски.

Кога ние го употребуваме зборот „социјалдемократски“ значи се повикуваме на традиција којашто постоела пред 1914 година. Во 1950-тите години првобитните германски социјалдемократи ја напуштиле својата обврска за јавна сопственост на средствата за производство, после што терминот „социјалдемократ“ го променил своето популарно значење и започнал да индицира некаде кон десно од социјализам. Социјалистите во лабуристичката партија во Британија и социјалистичката партија во Франција се спротивставиле на ова подоцнежено значење на „социјалдемократија“ од 1960-тите години. Ние би се согласиле сè додека лабуристичката партија ја задржала својата програмска обврска од 1918 година:

„За да се обезбеди за работниците со рака или со ум целосните плодови на нивната индустрија и најсправедлива распределба тоа може да биде возможно врз основа на заедничка сопственост на средствата за производство, распределбата и размената, и најдобриот систем на јавна администрација, којашто може да се добие, и контрола над секоја индустрија или служба.“

Кога оваа програмска обврска беше прекината од Блер, лабуристичката партија престана да има какво било врска со социјалдемократија во нејзина првобитна смисла.

Тоа не беше така до 1940-тите години кога европската (како спротивставена на руската) социјалдемократија доби можност да се обиде да го промени економскиот систем. Велика Британија, новоформираната ГДР, Чехословачка, Полска и други земји се вложиле на економска трансформација, којашто имала одредени заеднички карактеристики:

- Клучните индустрии биле вклучени во државна сопственост.
- Образованието и здравството станале бесплатни државни услуги.

¹ Ние би тврделе дека од средината на 1950-тите години британската лабуристичка партија беше покласично социјалдемократска одошто тогашната ГСДП.

- Јавно поседувачкото населување станало преовладувачки облик на ново градење.
- Биле направени обиди, или преку конфискација или преку оданочување на наследство, да се смалат големите недвижности.
- Државата се обидела да спроведува политика на целосна вработеност.

Постоеле очигледни разлики. Во источна Германија и Чехословачка земјоделието било нашироко донесено под државна контрола додека во Велика Британија и Полска државните фарми играле многу помала улога, со интервенција во Велика Британија којашто била главно преку државните пазарни совети. Ние ќе се концентрираме за момент на Велика Британија, бидејќи авторите се посебно блиски со неа, и исто така затоа што економската политика на Велика Британија имала големо меѓународно влијание.

Процесот на национализација на индустријата не отишол толку далеку во Велика Британија како во источна Европа, но дури таму кон доцните 1970-тите години државата поседувала од други нешта.

- Системот на производство и снабдување на енергија: јаглен, нафта, гас, нуклеарна енергија и хидроелектрицитет;
- Многу од транспортниот систем: патишта, железнички пруги, автобуси, авиосообраќаи, аеродроми, пристаништа;
- Мнозинството од станбениот фонд и
- Многу тешки индустрии: железна, бродоградилишта, производство на авиони и автомобили.

Сепак, старите класи коишто поседуваат сопственост не биле експроприрани во Западот и многу делови на индустријата останале во приватни раце. Доверба била поставена на даноците врз наследство за да на крајот ги експроприраат приватносопственичките класи. Даночното избегнување од страна на богатите значело дека овие даноци имале помалку ефект одошто се очекувало. Постоенето на еден таков голем државен сектор, во комбинација со силно синдикално движење, кон средината на 1970-тите години, сериозно се заканило на непрекидната одржливост на останатите капиталистички делови од стопанството, што исходило во главна криза на профитабилноста. Имало жива расправа во рамките на британската социјалдемократија околу тоа што да се прави. Требало ли кризата да се реши преку поенергични државни контроли над цените и приходите, а притоа да се задржи постоечкиот приватен сектор? Требало ли таа да се реши преку проширување на државната сопственост и со користење на нова државна инвестициона банка како би се финансирало инвестирањето?

Лабуристичката партија била ефективно парализирана со нерешителност и била заменета во 1979 година од страна на радикална неолиберална влада, предводена од г-ѓа Тачер. Ова ги превртило многуте социјалдемократски промени направени после 1945 година со јасна цел за враќање кон класична либерална капиталистичка економија.

За време од една деценија, неолибералната политика станала преовладувачка не само во Британија, туку во сите европски земји во кои класичните социјалдемократски стопански политики биле највлијателни. Парадоксално, Федерална Република Германија, во која социјалдемократската економија направила малку пробиви, била една од последните земји што се насочи спрема неолиберализам.

Сега, во 21-от век и соочени со најсериозната криза на капитализмот од 1930-тите години, постои историска можност повторно да се бранат првобитните идеали и цели на социјалистичките и демократски движења на работниците. Но, ова не може едноставно да биде повторување на минатото. Во овој предлог ние се обидуваме да развиеме алтернатива којашто се разликува во следните начини од минатиот европски социјализам:

1. Ние не ја поставуваме национализацијата на индустријата во центарот на нашите интереси; наместо тоа, ние го истакнуваме позитивното тврдење на правата на трудот за да му биде додадена целосната вредност.
2. Ние предлагаме радикално реструктурирање на монетарната политика да ја насочи целокупната економија спрема непарична „еднаква по вредност економија“ заснована на работно време.
3. Ние ја разгледуваме транзицијата како се случува не на ниво на национална држава, туку во рамките на демократизирана Европска Унија.

Да ги прикажеме накратко клучните особини на нашата идеја за развиен социјализам:

1. Стопанството е засновано на промислена и свесна примена на трудовата теорија на вредност како што е развиена од страна на Адам Смит и Карл Маркс. Тоа е модел во којшто потрошувачките добра се вреднувани во однос на трудови часови и минути коишто неопходат за да се произведат, и во којшто секој работник е платен со трудови придонеси за секој одработен час. Непрекидната примена на овој принцип ја отстранува економската експлоатација.
2. Индустријата е јавно поседувана, управувана во согласност со план и не за профит. Железничките претпријатија, на пример, работат на рентабилност одошто на профитирачка основа. Ние ја разгледуваме транзицијата до јавно поседувачки претпријатија како постепен процес којшто ќе се случи после одошто пред укинувањето на наемниот систем.
3. Одлуките се донесувани демократски, на локално, национално и на ниво на Унијата. Ова применува посебно одлуки за нивото на оданочување и државна потрошувачка. Такво демократско практикување на одлуки е витално за да се спречи заменување на приватна експлоатација со експлоатација од страна на државата.

Покрај тоа, ние сериозно го земаме во обсир Марксовиот афоризам дека ослободувањето на работничките класи мора да биде дело на самите работнички класи. Ова е одразено во нашата одбрана на непосредната партиципативна демократија одошто кабинетска или партиска влада и исто така делува врз нашата филозофија за тоа како мора да се случи транзицијата кон социјализам. Наместо старите социјалдемократи кои ја нагласувале непосредната акција на државата, национализирајќи ги и преземајќи ги приватните претпријатија, ние браниме воспоставување на позитивни законски права за трудот. Овие права, кога се заеднички практикувани од работниците, ќе доведат до крај на експлоатацијата на трудот од страна на капиталот.

2 Пари и експлоатација

Европската економија сè уште ќе биде заснована на пари во моментот кога социјалистичкото движење доаѓа на власт. Во „Капиталот“, Маркс покажа како парите се во коренот злото на капитализмот. Суштината на капитализмот е да отпочне со некоја сума на пари во почетокот на годината и да заврши со поголема сума на крајот. Маркс го обележа ова со $M \rightarrow M'$, каде M може да биде €1,000,000 на пример, а M' може да биде €2,000,000.

Бидејќи капиталистите имаат повеќе пари од работниците, тие можат да ги употребат овие пари за да вработат работници да работат за плати. Како што Адам Смит заклучил, во која било спогодба за цената на својот труд, работниците се наоѓаат во послаба положба од работодавците. Нивните плати се многу помали од вредноста, која работниците ја создаваат во текот на работната седмица. Бидејќи капиталистите може да го продаваат производот за поголема вредност одошто тие исплатуваат во плати, капиталистите постануваат побогати и побогати додека работниците остануваат сиромашни колку што биле некогаш. Овој процес е коренитата причина за разликата помеѓу богатите и сиромашните.

Постои и секундарен облик на експлоатација што дозволува капиталистите да го зголемуваат своето богатство: давање пари на заем со камата. Овој процес му дозволува на позајмувачот на пари да постанува побогат година по година, не правејќи апсолутно ништо. Овој процес постанал зголемувачки важен како облик на експлоатација во рамките на развиените капиталистички земји. Продолжувањето на рокот на кредит во последните 30 години значи дека голем обем од работничката класа и пониските средни класи се во долг, експлоатирани од банките и претпријатијата за кредитни картички. Неолибералните политики од последните децении го прошириле јазот помеѓу богатите и сиромашните. Голем дел од доходот на општествата сега е концентриран во многу малку раце. Богатите стремат да заштедат голем дел од својот доход. Следствено, би имало недоволно потрошувачко побарување за да го продолжи функционирањето на стопанството без продолжување на потрошувачкиот кредит. На системот му неопходат вработени за да троши, но да управува за профит, вработените може само да добиваат дел од создадената вредност. Богатите потоа им позајмуваат на работниците назад дел од вредноста што тие ја создале. Но, овој процес е самоограничувачки, евентуално бремето од долг не може да расте понатаму.

Кон поддржување на експлоатацијата, монетарно пазарната економија е несоодветна со планираната употреба на ресурсите за да се задоволат општествените потреби. Во ЕУ, поинаку, на пример, од СССР, снабдувањето на повеќето добра и услуги е регулирано од пазарот. Ова не е целосно лоша работа: сепак, во ограничена мерка, тоа дозволува набавката да се приспособи да одговара на човечките желби. Мана е тоа што намирувањето на добрата и услугите е систематски засновано спрема желбите на богатите. На ЕУ моментално 'и недостигаат механизмите со кои структурата на економијата како целина може да се регулира од еден свесен општествен план, кој ќе излезе во пресрет со предизвикот на климатска промена и справедливо ќе ги задоволи потребите на сите граѓани.

3 Како да се направи трансформација

Ние сега ќе го пренасочиме фокусот на специфичните политички мерки. Ќе ги претставиме една по една и истовремено ќе објасниме како секоја мерка помага да се постигнат пошироките цели што ги опишавме.

3.1 Монетарна реформа

Европската монетарна политика е преовладена од Европската централна банка (ЕЦБ). Оваа институција, оперирајќи надвор од каква било демократска контрола, е преокупирана да обезбеди монетарни услови за непрекидна репродукција на европскиот капитализам. Отстранувањето на банката од демократска контрола и наложување на строги анти-инфлациони политики претставуваат една од клучните победи на доцниот либерализам од 20-ти век. По себе, инфлацијата не е неопходно против интересите на сиромашните и работничката класа, под услов да ги одржува платите во чекор со цените. Луѓето, кои се најтешко погодени од инфлацијата се рентиерската класа, на чии парични сопствености и каматоносни средства им се намалува вредноста. Бидејќи овие луѓе се противници на социјализмот во секој случај, социјалистичката влада не треба да се грижи за каква било финансиска загуба од која настрадуват тие, туку за другите општествени ефекти на инфлацијата.

Неизвесноста околу идните цени може да доведе до општествена психологија на нестабилност, што доведува до загуба на довербата во општествениот поредок. Заради оваа ако не за друга причина, пожелно е социјалистичката влада во Европа да се занимава со политика на ценовна стабилност. Се разбира, нашите предлози да се заменат парите со трудови потврди (ваучери) се сведуваат на долгорочна политика на опаѓачки цени.

Ако намера е да се воспостави социјалистичка економија, заснована на еднакво плаќање на трудот, тогаш реформа на валутата е чекор кон оваа цел. Ние предлагаме ЕЦБ да се постави под законска обврска да одржува *стабилна вредност на валутата во однос на труд*. Прототип за ова би можело да биде успешната монетарна политика на британската лабуристичка влада по 1996 година. Во тоа време власта ја стави монетарната политика во рамките на комитет од експертски економисти (Комитет за монетарна политика), а не на политичари, и им даде јасна законска обврска да постигнат одредена посакувана стапка на инфлација. Некој можеби очекувал оваа политика да била строго дефлациона, но всушност била многу успешна. Делумно бидејќи, не како Европската централна банка, комитетот законски се обврзал да избегне и дефлација и инфлација.²

Нашиот предлог се разликува од британската политика во тоа што целта одредува – имено, фиксирање на вредноста на еврото во однос на труд одошто во однос на индекс на животен трошок – и одбрана на демократскиот состав на Комитетот за монетарна политика, којшто треба да ја контролира ЕЦБ.

Целта би била да се фиксира вредноста на еврото во однос на просечниот број на часови на остварен труд што еден час на труд ќе купува. Постојат добро воспоставени техники, коишто користат национални инпут аутпут табели со кои еднаквата вредност на парите со трудовото време може да се пресмета. Нашиот колега

² Ние не би застанале целосно зад овие цели. Делумно, неуспехот на ублажувањето на КМП да вклучи било што околу трговската урамнотеженост, секако придонесе за стравотна изведба на долг спрема странство.

Штамер го објаснува ова. Ако во 2009 година еден час бил вреден грубо 30 евра и КМП сакал да го стабилизира ова, експертските економисти ќе морале да го прилагодуваат пуштањето евра во промет горе или долу за да осигурат дека размената на остварен труд наспроти еврата останала постојана.

Капиталистичките централни банки се обидуваат да ја контролираат инфлацијата, прилагодувајќи ја каматната стапка. Ако инфлацијата е превисока, тие ги покачуваат каматните стапки. Ефектот е да се поттикне инвестирањето, да се намали побарувањето и така да се намалат инфлационите притисоци. Ако каматата е забранета, како ќе се регулира нивото на цените? Или, во однос на она што го рековме порано, како Комитетот за вредносна политика би осигурил дека вредноста на еврото во однос на трудот е задржана непроменлива?

Алтернативен контролен механизам би бил да се прилагоди целокупниот обем на заеми и/или максималниот рок за којшто заемите се направени. Државната банка би можела да постави цели на опфатнина и максимални времетраења за заеми. На пример, ако Комитетот за вредносна политика претпоставил дека вредноста на валутата е во опасност да паѓа, тој би можел да ја ограничи расположливоста на заеми или да го скрати периодот за којшто заемите би ги имало. Ако периодите на заеми се намалени од 10 години до 5 години, тогаш месечните враќања (на заемите) се зголемуваат, токму како што се случува денес со повишувањата на каматната стапка.

Други средства за регулирање на цените е даночната политика. Книжната пара, како еврото, е во самата природа безвредна – само отпечатена хартија. Таа има вредност импутирана на неа, од фактот што државата (или конфедерацијата на држави) ќе ја прифати сопствената валута за даночни долгови. Фактот што на луѓето им требаат пари за да ги платат своите даноци, ги присилува да ја вреднуваат. Ако владите оданочуваат помалку одошто тие трошат, паричната маса ќе се зголеми, водејќи до инфлација. Втор начин да се регулираат цените во текот на транзицијата кон социјализам е според тоа да се хармонизираат даночните нивоа.

Објаснувањата за целта се:

1. Како што производноста на трудот расте, еврото фиксиран во однос на трудови часови, ќе биде способен да купува повеќе секоја година, поевтинувајќи ја потрошувачката на живеење.
2. Кога вредноста на еврото е стабилизирана во однос на трудова вредност, тогаш трудовата вредност ќе биде отпечатена на евро белешките во часови и минути. Овој чекор би бил чин на револуционерна педагогија. Тоа јасно ќе им покаже на вработените колку само постојниот систем ги мами. Да претпоставиме дека еден работник внесува во работна недела 45 часови и добива назад евра и гледа дека часовите отпечатени на нив изнесуваат само 20 часови, тогаш тој ќе стане свесен дека е измамен по 25 часови секоја недела. Ова ќе дејствува да ја подигне социјалистичката свест и да создаде поволно јавно мислење за другите социјалистички мерки.
3. Како завршен степен на развој, еврото би било преименувано и рedefинирано во однос на работно време и ќе престане да биде преносна физичка валута. Луѓето би имале електронски кредити измерени, да кажеме, во Европски стандардни часови, кои би биле разменливи со добрата што содржат ист број на трудови часови, но коишто не би можеле да се искористат за приватни спекулативни трансакции.

Наместо да има само комитет од економисти одговорни за регулирање на вредноста на еврото, принципот на партиципативната демократија подразбира дека Комитетот за вредносна политика треба да биде составен и од економисти и од членови на европската јавност одбрани со ждрепка.

Комитетот за вредносна политика би требало да испитува колку труд е внесен во различни индустрии и колку додадена монетарна вредност има во овие индустрии со цел тој да ја управува својата политика на стабилизација. Дефиницијата на додадена монетарна вредност би била истата како таа моментално употребена да се пресмета Данок на додадена вредност.

3.2 Реформа на сметководството и притисок за фер цени

Сите фирми моментално мора да подготват пресметка на пари, а владата би требала да направи услов со кој нивните пресметки ќе бидат одобрени, дека тие исто така произведуваат пресметки во работно време и дека тие ги отпечатуваат на сите производи нивната трудова содржина.

Првично, фирмите не треба да бидат законски обврзани да ги продаваат своите стоки во нивните вистински вредности. Тие би можеле да се обидат да им ги продаваат за цена, која е повисока или пониска од вистинската вредност. Но, бидејќи потрошувачите може сега да видат кога тие се преценети, тие ќе се стремат да избегнат компании, кои продаваат стоки над нивната вистинска вредност. Ова ќе изврши психолошки и потрошувачки притисок врз компаниите, кои ги преценуваат своите стоки. Ова исто така ќе биде чин на социјалистичка масовна педагогија.

Во раниот стадиум на транзиција, пред сите стоки да ги имаат своите работни вредности отпечатени на нивните ценовни додатоци, фирмите ќе мора да импутираат трудови вредности на стоките што тие ги купуваат, користејќи ја отпечатената разменска стапка (курс) помеѓу еврата и трудовите часови. Кон трудовата вредност на нивните инпути тие ќе го додадат бројот на трудови часови, кои се изведени од вработените на фирмите со цел да се добие трудова вредност за финалниот производ.

На ниво на национални и Униски пресметки, Европската Унија треба исто така да се крене кон имање дуален систем на пресметки, пресметки на труд покрај пресметки на пари. Бидејќи, на ниво на ЕУ економска политика, постојат многу прашања за тоа кои пресметки на труд би биле поинформативни од пресметките на пари. На пример, во проценувањето на буџетските нивоа побарано за да се постигне целосна вработеност, ова е многу лесно да се направи доколку се споредува трошокот во труд со познати трудови резерви во обликот на невработеност. Покрај физичките инпут аутпут табели, и табели изразени во аутпути на јаглерод диоксид би биле потребни. Паричните пресметки го кријат фактот дека она што владината економска политика навистина го прави е одново да го распредели општествениот труд. Парите се завеса зад која реалната трудова распределба се случува.

3.3 Да се вклопат правата на трудот во законодавството

Научен доказ покажува дека во капиталистичкиот свет паричната вредност на стоките е надмоќно определена од нивните содржини на труд. Истражувањата откриваат дека за поголемиот дел на економии соодносот помеѓу трудовите вредности и цените е 95% или над овој процент. Според тоа, научната хипотеза на Адам Смит дека трудот е изворот на вредноста, сега, статистички е потврдена. Овој научен факт треба да биде инкорпориран во закон.

3.3.1 Правото да не се биде експлоатиран

Европскиот закон треба да признае дека трудот е единствениот извор на вредноста и дека како последица, работниците и нивните синдикати, имаат право на тужба против своите работодавачи, доколку тие се платени помалку од целосната вредност на нивниот труд. Ако ги земеме во обзир претходните мерки и образовниот ефект, кој ќе следи од нив, би требало да биде релативно лесно да помине референдум за еден таков закон.

Штом еден таков закон ќе се усвои, би постоел огромен бран на работнички активизам така што работниците би барале да се заврши лажењето и измамата на коишто и нивните претходници биле изложени. Тоа би довело исто така до многу големо зголемување на реалните плати, цементирајќи ја поддршката за социјалистичката влада.

Работодавачката класа, од друга страна би видела остар пад на нејзините незаслужни приходи. Работодавците, кои биле активни менаџери на фабриките, се разбира, и понатаму ќе имаат законско право да бидат платени за времето, кое го поминале во управување на фирмите, како и секој друг вработен.

Имајте во обзир дека во овој стадиум воспоставувањето на правото на полна создадена вредност не значи отстранување на наемните разликувања. Законско право на полна создадена вредност би било заедничко право на вработените како целина во рамките на едно претпријатие. Еден таков систем се разбира би создал силни морални притисоци кон изедначување на цената на платата, но процесот од којшто ова се случило би бил работа за идно заедничко преговарање и идно законодавство на граѓански права. Токму како што сега постои законодавство против полова дискриминација во платата, идното европско општество веројатно е да усвои закони против други облици на платежна нееднаквост.

Судовите до кои такви барања биле поднесени би морале да бидат преовладени од пороти одошто професионални судии. Поротите извлечени од населението наголемо е веројатно да бидат помалку под влијание на посебните интереси на работодавачката класа од што се судиите чија општествена положба е блиска со таа на работодавачката класа.

3.3.2 Правото на индустриска демократија

Нагласокот горе е на оспособувањето на работниците од страна на државата да дејствуваат заеднички за да ја спречат експлоатацијата. Ако синдикатите победат во судските битки давајќи им ја на вработените полната вредност којашто тие ја создаваат, тогаш постои опасност некои претпријатија да се обидат да се затворат и да ги отпуштат работниците одошто да продолжат со бизнисот. Според тоа, законодавството насочено во штитење на правата на трудот би морало да го вклучи правото, после прикладно гласање на вработените, за вработени да бидат мнозинството на одборот на секое претпријатие.

Меѓусебно потврдувачкиот ефект на тие три наведени мерки ќе биде значајно укинување на капиталистичката експлоатација на работното место – барем во кратко време. Ќе постојат долгорочни тешкотии доколку други мерки не бидат преземени, а ние ќе ги разгледаме овие подоцна.

3.4 Отстранување на другите облици на експлоатација

Покрај експлоатацијата на вработените од страна на работодавците, постојат други облици на незаработени приходи, од кои најважни се каматата и рентата.

3.4.1 Лихварство

Каматата, стекнувањето пари од самите пари, било гледано низа илјадници години како грешно. Филозофите како Аристотел го осудиле тоа. Папските енциклики го забраниле. Исламскиот закон сè уште го забранува во исламските земји. Но, во капиталистичките земји, каматата била општествена моќ на банките и другите кредитори на пари така што овие морални приговори биле заборавени.

Во капиталистичките земји, кои многу бргу се подложуваа на индустријализација, на пример, Јапонија во 1950-тите или 1960-тите години, позајмувањето пари за камата отслужело неопходна економска цел, бидејќи било дозволено штедењата на луѓето да се канализираат, преку банките, за финансирање на индустријализацијата. Но, кога земјата е индустријализирана, фирмите ги финансираат повеќето свои инвестиции од внатрешни профити. Всушност, тие нормално имаат повеќе профит отколку што знаат како да инвестираат. Наместо задолжување кај банките, индустриските фирми го водат бизнисот кон финансиски вишок, и самите тие 'и позајмуваат на банката. Банките сега го канализираат финансискиот вишок на фирмите во кредити за потрошувачите, или за владите. Позајмувањето за камата ја губи привремената прогресивна функција, кое ја имало во текот на индустријализацијата и се враќа на она што моралноста и религијата првобитно го осудиле: каматата.

Социјализмот ја укинува каматата како облик на приход. Нема класа на рентиери – луѓе кои не работат, но само живеат од каматите на своите пари. Значи, јасно е дека во даден момент, кога владата сериозно е склони кон социјализам, таа мора да донесе закон, кој го забранува позајмувањето на пари за камата. Тој би можел да предвиди, на пример, дека каматите на долг не можат да се спроведат во граѓанските судови. Би можел да наметне тешки кривични казни за оние кои се закануваат со нанесување на штета со цел да изнудат камата.

Пред да придвижи чекор како што е овој, социјалистичката влада треба да ги замени стопанските функции коишто и понатаму служат преку изнајмување и полнење камата.

3.4.2 Рента

Рентата е друг тип на експлоатација. Социјалистите ја сметаат како неморална, бидејќи сопственикот на земја се збогатува, не од свој сопствен труд, туку од трудот на другите во комбинација со дарезливоста на природата. Рентата е, сепак, неизбежен феномен во стоковното производство на општеството. Ако постои некој производ, без разлика дали се работи за сурова нафта, или пченка, чија ефикасност на производство зависи од земјата која се користи, тогаш приходите од рента ќе се појават.

Во социјалистичка економија сиот приход од рента треба да го присвојува државата и да се користи за доброто на заедницата. Социјалистичките држави обично ја национализираа земјата, меѓутоа не секогаш наплаќаа закуп за користење на земјата. Во случај на минерална екстракција ова не прави разлика, бидејќи тоа е направено од

државни претпријатија и рентата би била само лажен пренос помеѓу деловите на државата. Пропустот да не се наплаќаат земјоделски закупници за фарми, сепак, ќе истакне разлики во приходот помеѓу плодните и помалку плодните земјоделски региони.

Спорна точка е дали национализацијата на земјата би била популарна денес во Европа. Стопанска алтернатива, која преку долгорочност би произвела сличен ефект, без разлика дали ќе се воведат данок на земја врз рентабилна вредност на земја. Ова е стара популистичка цел, првобитно предложена од Хенри Џорџ. Прагот за данок би можел да се постави доволно високо за да осигури дека малите фармери не би плаќале ништо или само симболична сума, но за најплодните земји би можело да се постави ниво, кое би го конфискувало поголемиот дел од приходот остварен преку рентата. Ефектот врз земјопоседниците би бил да ги лиши од нивниот незаслужен приход и правејќи го достапен за заедничка корист. Доколку тие одбијат тоа би било одбегнување данок, но идеолошки потешко е за ваквите како војводата од Атол да покренат кампања за да оправдат избегнување на данок одошто тоа е така за да покренат кампања за да го оправдат отпорот кон експропријација.

3.5 Инвестирање

Ќе биде сè уште потребно да се финансираат нови инвестиции. Во текот на кризата од 2008 година, било неопходно за некои европски држави да преземат контрола над големи делови од банкарскиот систем. Од оваа основа јасно е дека инвестирањето би можело во принцип да се финансира преку каматно слободните кредити од јавно контролирани банки. Во време на рецесија сепак, станува важно да се обезбеди расположливоста на кредит така што дури капиталистичките влади мораат да наложат контрола врз банкарскиот систем. Но, ако ова не е направено со внимателност, резултирачката експанзија од парична маса ќе доведе до типот на потисната инфлација, која се случува во СССР.

Инвестирањето на кредит е засновано на илузијата дека вие можете да ја турнете цената на инвестирање во иднина. Иако ова може да биде вистина за поединец позајмувач, за општеството како целина, денешната инвестиција мора да се направи, користејќи го денешниот труд. Како општество, ние не можеме да ги добиеме идните генерации да патуваат назад во времето со цел да работат за нас. Социјалистичките стопанства, според тоа, треба да се потпираат главно на даноците врз приход за финансирање на инвестициите.

3.6 Долг и кредитната криза

Развиените капиталистички стопанства имаат вродена можност за брзо паѓање на цени бидејќи приватносопственичките класи се стремат да имаат повеќе приход одошто тие можат веднаш да трошат. Во раните стадиуми на индустрискиот развој ова е канализирано преку банките да се финансира реална инвестиција. Како што резервите на труд се искористуваат, сè повеќе интензивното инвестирање капитал се соочува со закон на смалувачки добивки и постанува помалку профитабилно. Ако инвестирањето е недоволно да го урамнотежи штедењето, брзото паѓање на цените е започнато.

Кејнзиското решение за ова беше да се оданочуваат приватносопственичките класи и да се трошат приходите на јавни проекти за да се чува стопанството способно

да се држи на површина. Неолибералниот пристап од 1980 година бил да ги скратува даноците врз сопственичките класи, додека во исто време многу олеснувајќи ги правилата за потрошувачки кредит. Обете решенија работеа за одредено време.

Кредитната криза од 2008 година обележа пресвртен момент за неолибералниот модел. Кредитот бил продолжен толку далеку што односот на долгот кон реалниот доход постанал неиздржлив. Исходот беше општа банкарска криза. Наместо да дозволи банките да банкротираат, државата им помогна да се извлечат од тесно. Владите изразиле утеха дека нивната акција спречила каскаден колапс, но цената беше пораст на јавниот долг невиден во време на мир. Постоеше ли некоја друга политика на располагање?

Постоеше алтернативна политика. Банките пред банкрот можеше едноставно да им биде допуштено да банкротираат. Шемите за осигурување на депозити беа великодушни. Само мало малцинство на банкарски корисници поседувале повеќе од гарантираниот влог. Мнозинството не би изгубило било што поради банкротот на банките. Повеќето корисници имаат само скромни суми во готово, но неколку многу богати вложувачи имаат десетици милиони вложено. За нив, гаранциите за депозитите практично беа безвредни.

Јавна помош од трилион евра беше дадена за да се заштитат барањата на овие неколку многу богати вложувачи. Ако сите депозити над гаранцијата исчезнат, класниот систем би бил загрозен. За што се парите ако не „моќ да се управува трудот на другите“ (Смит)? Милијардите на банкарска сметка ја играат улогата на потврда за благородништво под феудализам. Современите Велики Војводи како Lakshmi Mittal или Албрехтови ги имаат своите титули на банкарскиот хард диск одошто на пергамент, но тие, како своите претходници, и понатаму ги управуваат животите и трудот на стотици илјади луѓе.

Ако сите банки се затвореа, кредитните картички и куповните чекови ќе станеа невозможни. Но, наместо да им се допушти тие да банкротираат, можеше да се прогласи Јубилеј. Ќе се прогласеа сите долгови кои настанале пред Денот Нула како правно неважечки, освен скромните загарантирани депозити. Она мачно работење за да се одговори на хипотеки и долг од кредитни картички би било ослободено. Даночниот обврзник би бил ослободен од здробувачкото бreme на националниот долг, и изненадувачки, банките би станале супер ликвидни. Нивните долгови би се смалиле во однос на нивните резерви од готовини. Индустријата би останала во приватна сопственост. Но, укинувањето на долгот, кое било радикална мерка од античка доба, ќе ја погодеше финансиската аристократија на начин што Француската револуција ја погоди земјопоседничката аристократија.

Русите го направија тоа после 1917 година, а кратко потоа, германските социјалдемократи постигнуваат ист ефект преку хиперинфлација. Денес, некои влади се свртеле кон курсот на германската 1920: печатејќи пари да платат за огромните долгови коишто тие ги презеле. Инфлацијата што исходи би можела да ги погоди малите и големите вложувачи еднакво. Алтернативата на укинување долгови служи да го поларизира политичкото мислење против главниот непријател на луѓето – рентиерската камата – додека извлекува корист мнозинството.

3.7 Државни финансии

Ова нè носи до општата тема на државни финансии. Социјалистичките стопанства вообичаено имаат повисоко ниво на државна потрошувачка одошто капиталистичките на споредбено ниво за економски развој. Неопходно е државата да

има ефикасен механизам за зголемување на приходот, со даноци што се лесни да се соберат и тешки да се избегнат. Социјалдемократските држави како Шведска главно се потпираат на даноци врз приходи низ ефикасна граѓанска служба. СССР се потпираше на даноци врз промет во индустријата и врз профити заработени од државните фирми. Кој од овие модели на данок врз приход треба да биде употребен е едно од главните стратешки прашања со што мора да се соочи стопанство, коешто се стреми кон социјализам.

Ние сметаме дека советскиот модел на оданочување имал неколку недостатоци, кои, на долг рок, придонеле за конечна пропаст на советското социјалистичко стопанство.

а. Употребата на посредно оданочување, како што се прометот или данокот на додадена вредност, и уште повеќе потпирање на профит, ја става државата во положба да биде колективен капиталист во однос на работниците.

б. На употребата на посредно оданочување традиционално се спротивставиле социјалистите, бидејќи овие биле регресивни одошто прогресивни облици на оданочување.

в. Тоа исходело со извртена цена на структурата, што систематски го потценило трудот на штета на економската ефикасност.

г. Потпирањето на профитот од државната индустрија е скриен облик на приход, кој не е лесно подложен на демократска контрола.

Поради тоа ние силно браниме потпирање на даноци на доход и имот одошто на посредни даноци. Даночната основа на Унијата треба да биде вклучена од ДДВ до прогресивни даноци на доход и имот. Европскиот парламент би требало да биде способен да ги прилагоди даночните стапки платени за Унијата, со цел да го придобие мнозинството на широк референдум во Унијата.

Во овој момент парламентот не може да ги зголеми приходите на сопствена сметка, што е основен услов за вистинско демократско собрание. Но, со обзир на сомнението во Унијата што постои, не би било мудро да се дозволи парламентот да воведи или да промени даноци без народна поддршка.

1. Или парламентот или иницијативи на граѓани би требало да бидат способни да предложат нови даноци на Унијата како што се даноците на приход, царини или даноци на сопственост под услов овие да поминат јавно гласање.

2. Широките заглавја на буџетот треба да бидат подложени на јавно гласање.

3. Централната банка на ЕУ треба да биде подложена на парламентот.

4 Демократизација на ЕУ

Расцепот во власта и стопанската моќ помеѓу ЕУ и националните држави барем делумно го блокирал патот до старите социјалдемократски/кејнзиски средства коишто се занимаваат со рецесии. Ограничувањата врз буџетска политика, недостигот на контрола над валутата и протокот на капитал ги спречува националните држави од следењето на класичните кејнзиски политики. Во исто време на самата ЕУ 'и недостига буџет или моќ да се застапи за националните држави во оваа ситуација. Последица е отсуството на политички облик во којшто работничкото движење на Европа може да се изрази во класични социјалдемократски политики.

Во отсуство на класични социјалдемократски политики вие не добивате јасно уредување на европска работничка класа, бидејќи една класа не може да биде составена надвор од политичка партија во широка смисла на зборот.

Поради тоа ние тврдиме дека неопходно е за работничките движења на Европа да се земе во обзир нивната сопствена демократска верзија на европски интернационализам, бидејќи ниту технократите на самата ЕУ ниту приватносопственичките класи на Европа се способни да го прават ова.

Предложената демократизација е враќање кон првобитните принципи на европската демократија во древна Грција³, коишто бараат да ги отстранат елементите на Римска Република кои биле втемелени после Француската револуција. Во нејзиното срце мора да биде принципот на народниот суверенитет и вистинска претставничка демократија.

1. Народниот суверенитет, којшто е содржан во правото на иницијатива и референдум широм целата основа на Европа за кое било прашање за кое е доволен кворум од потписи, да се прошири широм доста земји коишто може да се добијат. Непосредното учество на обврзувачки гласови како европски граѓани одошто како граѓани на нации би ја уредила Унијата како реален фокус на политика. Правото на иницијатива би охрабрило формирање на широки кампањи и движења на Унија. Тоа би можело да се искористи веднаш од синдикалното движење на Европа и би им дало поттик да се обединат во праксата.

2. Ние ја земаме оваа свесно јакобинска положба во корист на силен демократски центар, бидејќи само тој ја има моќта да се спротивстави на меѓународно организираниот голем бизнис и големите финансии.

3. Ние се залагаме парламентот да биде граѓанско тело, не тело на високо платени елитни политичари. Во најмала рака ние се залагаме членовите да се соочуваат со избори годишно и за ограничување на службата на максимум од 2 години за да се спречи формирање на класа на професионални политичари разделени од јавноста. Половина од парламентот треба да биде избран преку ждрепка одошто како сега врз основа на систем од партијски списоци.

4. Комисијата на ЕУ треба да биде одбирана од и преку парламентот одошто од партиски службеници.

³ Ние се разбира знаеме дека жените и робовите не можеле да гласаат во Атина, но до раниот 20-ти век жените и работниците не можеле да гласаат во Европа во рамките на парламентарниот систем. Ние очигледно не браниме враќање кон ропство и патријархат. Она што ние кажуваме е дека сегашните држави на ЕУ произлегле од уставниот модел од Романската Република преку Француската револуција, и како таков свесно усвоен државен облик којшто бил оптимален за владеењето на приватносопственичките класи. Поради оваа причина древна Грција се соочила со богатството на своите приватносопственички класи кога била нападната од романскиот империјализам. Републиката била гледана тогаш и сега како идеален облик на владеење од страна на богатите.

5. Парламентот може да дава закони за кој било предмет и ако се соочи со вето во советот на министри може да распише гласање од страна на граѓаните за да ги надгласаат претставниците на националните држави.

5 Уредувањето на мерките

Горенаведените мерки ги поткопуваат оние компоненти што се важни функции на капитализмот и би имало неповолни последици доколку алтернативни механизми не се применат.

Завршувајќи го производството на профит плаќајќи ја целата вредност на работниците којашто тие ја создаваат би го направило вработувањето непрофитабилно. Постои опасност под овие околности капиталистите да пресметат дека непрофитабилно е да ги остават своите пари во банка и да заработуваат камата од нив, а потоа да ја искористат за да вработуваат работници. Важно е исплаќањето на камата да биде укинато пред да се воведат правото на целокупна вредност од трудот.

Би било неопходно да се воведат право за вработените да гласаат за своите фирми да бидат ко-управувани од страна на комитет, којшто има јасно мнозинство од вработени, за да прекине имотно распарчување и затворање на сега непрофитабилните фирми.

По оваа фаза на транзиција стопанството сè уште би било капиталистичко, но сопственичката улога на поединечните капиталисти би била многу намалена. Најсериозно стопанско прекинување би имало за финансискиот сектор каде профитабилноста на берзанските и инвестирачките банкарски фирми драстично би опаднала. Но, овој пад би можел да се управува, не полош од структурните промени за повеќето тешки индустрии, коишто се случиле во текот на последните 20 години.

Втората фаза на транзиција го вклучува развојот на капацитетот за детално планирање – поставување административен систем, воспоставување механизми на демократска контрола и изградба на компјутерски мрежи и софтвер коишто би биле потребни за да се спроведат видот на планирање разгледан во нашата книга „Кон нов социјализам“. Првобитно овие планови би биле навестувачки, постанувајќи полномошни како што системот пропаѓа.

6 Заклучок

Ние прикажавме во главни црти модел за преобразба на типот на стопанства во ЕУ којшто се разликува од традицијата, којашто произлегува од социјалдемократијата. Трите стадиуми на транзиција се покажани долу како табела.

Стадиум	Пари	Сопственост/права	Координација	Данок
1	Евро белешки	Право на капиталот за	Пазар	Посреден и непосреден
(сега)		додадена вредност		
2	Евро белешки сврзани за труд	Право на трудот за додадена вредност	Пазар + јавни банки	Непосреден + данок на сопственост
	Долг укинат	нема камата		
3	Евро трудови сметки	Право на трудот за додадена вредност	Потрошувачки добра пазар + кибернетичка	Непосредни даноци + демократски
	непрометни	нема камата	координација	буџет

Стадиум 1 ја прикажува во главни црти сегашната ситуација. Стадиум 2 ситуацијата во текот на која преобразувачките мерки коишто ние ги опишуваме во статијата се применуваат. Стадиум 3 е ситуацијата опишана во „Кон нов социјализам“.

Не како класичниот социјалдемократски процес, во којшто не постои јасно одреден стадиум на национализација на фирмите со придружното прашање за тоа дали да има надоместување или не, па наместо тоа, постои основна промена на рамката на правото на претпријатието така што трудот одошто капиталот стекнува право над додадената вредност. Потоа нема потреба државата или да конфискува или да ги надоместува акционерите. Ситуацијата би била слична на 13-тиот амандман на уставот на САД, којшто го укина ропството без да ги надомести сопствениците на робови. Ние предлагаме Унијата слично да го укине наемното ропство. Акционерите би можеле сè уште да поседуваат акции во фирмите, но тие не би имале право да добиваат приход од нив.

Ние сме свесни за фактот дека овој Нов историски проект на посткапиталистичка цивилизација е еден долг и комплексен процес којшто мора да се реши постепено, демократски и со учествување на сите луѓе кои сакаат да живеат во етичко и демократско светско општество. Но, дури и најголемиот процес започнува со ситен прв чекор. Ние сакаме оваа програма да биде тој ситен прв чекор и ги покануваме сите да учествувате во нејзина расправа и еволуција за да постигнеме подобар живот за сите и зачувување на планетата.

Превел Томислав Захов